

Latweeschu Awises.

No. 39.

Dreschdeenâ, tannî 27. Sept. (9. Otkoberi).

1867.

Latw. awises libds ar basu. un flohl. sinna h maffa par gabdu 1 rubl. f., par pusgaddu 60 kav. f.; — kas Latw. awisehm gribb atsubiht labdus rakstus waj sinas, lai tohs nodohd **Ribgâ** pee „Dr. Buchholz, gr. Alexander-Strasse Nr. 18“ un arri pee **Daniel Müns**, teätera- un wehwera-eelas stuhri; **Zelgawâ** waj pee **Jantichewski** Latw. awischu nammâ, waj pee „Pastor Kupffer, catholische Strasse Nr. 19“, — jeb lai pascham Latw. awischu rakstittajam atsubhta ar to adressi: „Pastor Bierhoff, Schloß Pastorat bei Riga.“ Latw. awises waer apstelleht waj pee augschâ minneteem fungeem, waj arri pee wisseem mahzitajem, slohtmeistereem, pagastia-teeftahm, kas wiffi schê teel tuhgti us preekschu to isdarriht, kâ libds schim. Kas apstellehs 24 eksemplarus, tas wehl weenu eksemplaru dabbus flacht bes malfas.

Mahditajs: Politikas pahrskats. Dschadas sinas. No sweschu tungu semmehm. Pile, Bidjemmes Blankas-esarâ slichuse. Pateesigs notiftums. Bandineeku dseefmina. Wisjaunalahs sinas. Studdinaschanas.

Politikas pahrskats.

Turku sultans sawu ministeri **Fuäd Pascha** bij aifsuttijis us **Liwadiu**, lai winsch sultana wahrdâ tur apsweginajoht **Arweu** Keisari, kas libds ar Keisarenî tur Krimmes pusfallâ atpubschahs jaukâ fältâ gaisâ. Muhfu mihtajê Keisars sultana ministerim effoht fazzijis, ka pats effoht Turku walstis draugs un ka sultanam no drauga pusses dohdohht to padohmu, lai **Kandia**s fallu atdohdohht Greekeem; jo tur pahrdauds affinis effoht tezzinatas. **Fuäd Pascha** effoht atbildejis, ka sultans to nebuht nedarrischohht, jo libds kâ **Kandioschus** atdohschohht Greeku rohkâs, tad to zittu fallu eedshwotaji, kas, lai gan Turku pawalstneeki buhdami, tomehr arri no Greeku tautas, tuhliht arri kahroschoht atrist un Greeku lehninam padohstees. Muhfu Keisars effoht atsazzijis, winsch tad Turkeem gribboht eet palihgâ un ka winsch nebuht tam nelauschoht notift, ja tik **Kandia** taptu atdohta Greekeem; winsch labprahl par scho leetu buhschoht sabeedrotees ar sultanu. Taggad atkal zittâs awises lassu, ka muhfu Keisars **Fuäd** am tik ween to padohmu effoht

dewis, lai kristigohs laudis wairs newaija. **Italija** laudis weenu johni zerreja, ka **Garribaldi** taggad palischohht meerâ, bet taggad atkal wiffi bihstahs, ka winsch tomehr **Rohmâ** gribboht eelausteos. Wiffi spreesch, ka tas no wezza **Garribaldi** taggad prahstigi nebuhtu darrihts, jo schobrihd' nebuht wehl nebuschoht isdohteos **Rohmu** atswabbinahht no pahwesta un to **Italijas** lehninam atdoht. Nunna, ka katru brihd' ta sinna gaidama, ka **Garribaldi** kaujahs ar pahwesta saldateem. **Austrija** arween' wehl waldibai gruhhts puhlinisch, **Ungariju** pee ta peedabbuht, ka zil nezil ar **Wakkar-Austriju** saweenojahs pee wiffas **Austrijas** walstis-lahdes un walstis-parradeem. Taggad nu **Wakkar-Austrijas** ministereem effoht ideweos, kâ falihkt ar **Ungarijas** ministereem, ka pee walstis waijadstbahm **Wakkar-Austrija** us preekschu jamakfa 70% un **Ungarijai** 30%; turprettim ihpaschi pee walstis-parradu deldeschanas **Wakkar-Austrija** jamakfa 72% un **Ungarijai** tikfai 28%. No **Austrijas** mallu mal-lahm taggad waldibai nahf luhgschanas grahmatas, lai jelle to lihfunu nozellohht, to zitreis ar pahwestu falihkuse par laulibas un slohlas leetahm. **Wahzsemme** laudis arween' wairahl fahl saprast, zil waijadstiga leeta irr, ka **Deenwid**'-**Wahzsemme** jo tuwu peebeedrojahs pee **Seemel-Wahzsemme**s beedribas. **Badenes** gudrajs un gohdi-

gajs leelherzog, sawu landtagu sapulzinadams, teem walst-weefneekem fazzijis, ka winsch no sawas puffes fattu uppuri gribboht pazeest, lai til Wahzsemme warretu stipriatees un weenotees, un landtag, winnam par tahdu fohlschanohs pateizibu fazzijis, arri Badenesechu wahrda apleezinaja, ka winni arri leelakahs nodohschanas gribboht usnemt malshat, ja til wiffas Wahzsemmes walstis jo stipri taptu saweenotas. Leelherzog arri tuhliht gribbeja parahdiht, ka winsch sawu karraspehku pawiffam nolizzis appatsch Bruhschu keh-nina pawehles un talabb' winsch wezzo Bruhschu keh-ninu usaizinjaja, lai atnahloht pats us Badeni, Badenesechu saldatus munstereht. Tanni 21. Septemberi nu wezzajs kehniensch Wilhelm arri riktigi atnahza us Karlsruhe un tur pahrluhkoja Badenes karraspehku. Parleeku brangi isflattijahs, kad tschallee kahjneeki, spohschee jahneeki, swarrige leelgabbali wezzam Bruhschu kehniensch tikla peewesti preekscha no pascha leelherzoga. Kad wezzajs kehniensch usjahja us to warren leelo munsterechanas lauku, tad wiss tas leelajs saldatu pulku pulks trihsreis uskleedsa „hurrah“ un wissi musilanti spehleja Bruhschu tautas-dseefmu. **Frantschi** par to dusmojahs, ka Badenesechi til firsnigi Bruhsim sahlf peebeedrotees; jo lihds schim Frantschu awischi leelaka puffe arween' stahstija, ka Deenwid'-Wahzsemneeki neubht Bruhscheem negribboht peedraudsetees, til Bruhsis winnus speeschoht; un a re, — nu Deenwid'-Wahzsemneeki paschi no fewis Bruhsim eet klahr ar draudsiibu. Til weenigee Wirtembergeschi arween' wehl labprah paliktu us sawu rohku weeni paschi masini. Par to winni taggad no zitteem deewagan teel sohboti. Hannoveresechi rahdahs taggad arri wairahl pee meera tikluschi, jo Bruhschu kehniensch to karras waldibu nozehlis, ar lo winsch Hannoveri lihds schim turreja grohschds un taggad tur arri eelizzis tapat ziwilgubernatori (presidenti), ka sawas wezzas gubernijas. Bismarcks taggad Seemel-Wahzsemmes sapulzetam parlamentam nolizzis preekscha daschadus jaunus likkumus un turklah ka peenahlahs, nahkoscha gadda isdohschanas un eenahkumus. Seemel-Wahzsemmes beedribai nahkoscha gadda pee waijadsigahm isdohschanahm jafagahda naudas: 72,158,243 dahlderi. No schi branga naudas-gabbala 66,417,573 dahlderi isees preeksch Seemel-Wahzsemmes semmes-karraspehka un 2,340,603 dahlderi preeksch juhreas-karraspehka. Gandrihs wiffa schi leela nauda eenahls no zolles un pastes malshaschanahm un no zitteem beedribas eenahkumeem; til ween 19,837,567 dahlderi jagahda no sabsedrotu walstju pawalstneekem. **Enlanteeschi** kahdu ihfu laizinu atkal zerreja ar Habesches keisari Teodoru galla tilt bes nekahda karras, bet tomehr nu jadohdahs

us karru, lai schis meshawaldneeks jel weenreis tittu peedabbuhts pee gohda un prahra. **Tehneefchi** taggad sawu galwu no jauna pazilla, un turklah winni taggad ar to wairs nau meerâ, ka dabbu dumpotees Irlandê, bet til ka winni taggad paschâ Enlante, Manchesteres pilsehta 2 no saweem beedreem, lo polizeja aiswedda teesas preekscha, ar warru sinnajufchi atswabbinah. — No **Seemel-Amerikas** sabsedrotahm walstihm atnahf sinna, ka Johnsons schelodams teem zitreisigeem dumpineekem peedohschanu isfluddinajis, til ween tee waddoni peedohschanu wehl nedabbuhoht. — No **Meksikas** dsirdam, ka Juarez nu arri norinstahs ar kalla teesafschanu un ka Maksimiliana draugi, kas winnam wehl krittufchi rohkas, nu wairs netohpohht teesati ar nahwi, bet til ar zectumu. —

Daschadas, sinnas.

No **Leepajas** puffes, tanni 5. Septemberi. Diwejada mums schogadd' bija ta waffara! Leelaka dalka, pr. ta pirma waffaras pufse, bija lohiti leetaina un aulsta, ka semmas weetas uhdens stahweja ka ruddeni. Behdigajs lectus, kas no 17. lihds 24. Juli notalki ween ka gahstin gahsa, ka wiffas uppes pahrluhda un dauds noplautu feenu aispluddinaja. Wiswairahl leelupmallneeki leelu flahdi pee laukeem redsejufchi zaur to, ka patte leeluppe dikti pahrluhduse. Behz schi leela lectus tanni 24. Juli eestahja saufas un siltas deeninas, pehz kahdahm ar leelu ilgofschanohs bijahm gaidijufchi. — Schogadd' dikti wehlu usnahza rudsu plauschana. Birmahs rudsu lohpinas tiklai 8. Augustâ us tihroma eeraudsijahm. Seena un ahbolina schogadd' bija Deewa swehtiba, bet arri Augusta mehnesi to eewahlahm til kohschu un saufu ka tabaku. Peezu neddelu laikâ tiklai weenu ohtru rei' pehrkona lectus pahrstajajis; pehrkons pahri reis gan bija lohiti sihws, bet no flahdes darrischanas aplam dauds wis nedfird. Rudsi kulloht schogadd' mas lezzotees rijâ un mahlu semmes turretajem effoht smilgoti un weegli swarrâ; labbafee rudsi sweroht 118 mahzinas. Buhri (kweefchi) eefahkumâ rahdijahs dikti labbi, bet us plaujamu laiku sahza subdsitees par ruhfi, kas graudus maitajuse. Meeschi, jau arri plauti, no auguma rahdahs labbi, redsehs kas kulloht nahks ahra. Nusas kas sinn waj neubhs discheni labbas. Rahzeneem luksti jau fenn melni un nokrittufchi, bet paschi wehl it labbi turrahs; tiklai leijsemneekem mahlenos rahzeni pohsta gahjufchi. No dahrsu augkeem, pr. ahboleem, bumbeereem un kesbereem dikti mas. — Rudsu fehshana schogadd' paroleku wehlu Augusta mehnescha beigâs eefahzahs, tadeht ka fehkla bija gruhfi eekullama un dihgofscha dabujama.

— Lihdſ 26. Augustam no Leepajas ohſta irr iſbrau-
luſchi 136 andeles kuggi un gandrihſ til pat daudſ ar
prezehm atkal eebrauluſchi ohſta. (Schehlojamees,
ka Latw. awiſes mums wairs neneſſ Leepajas labbibas
un pretſchu tirgu. Kahda gan ta waina pee tam warr
buht?)

E. J. S.

Mihgâ breeſmiga nelaimē notikufe. Schmidt kungs,
taſ patē, kaſ jau daſchu labbu gaddu ſemmeskohpejeem
kaulu-miltuſ ſawâ fabriki gahdajis, pehrn' bija eedoh-
majees atkal jaunu fabriki zelt, kahds muhſham wehl
nebij bijis muhſu ſemmē, pr. fur tahduſ kalkuſ ſa-
taiſa, kaſ paſchâ uhdeni (kâ pee muhra tilteem) jeb
lectuſ ſlapjumâ (kâ pee namnu ahra ſeenahm) ne-
iſmirkſt, bet ſtahw brihnuma zeetumâ uſ ilgu ilgeem
gaddeem. Tahdi kalki daudſ weetas gauſcham geldigi
un lihds ſchim par leelu naudu ar kuggeem atdiſhti no
Wahſjemmes. Nu Schmidt kungs tahdu kalku fabriki
ſchē pee Mihgas gribbeja zelt, leels zilweku ſpehks
zauru gaddu bija ſtrahdajis, ehkaſ nu gandrihſ pa-
wiſſam bij gattawaſ un damſmaſchineſ eeriktetaſ.
ſahka jau riſtigu darbu ſtrahdaht un rahdijahſ, ka
wiſe buhſ labbi. Meifteri un ſtrahdneeki bija pree-
zigi. Tanni 13. Septemberi nelahga laiſk ſtrahdnee-
kuſ no rihta kaweja. Pehz brohkaſtē maſchinei darbſ
bij jaſahl. Maſchineſ uſtraugſ kurrinaja ugguni pee
damſkatla. Strahdneeku leela puſſe bija pee brohkaſtē.
Tē uſ weenu reiſ pehrkonſ eeruhzahſ breeſmigi, ſemme
tribz, gaiſe aptumſchojahſ! Fabrika preeſchneekſ
eekleedlahſ: Deewſ eſſi ſchehligſ! damſkatliſ pah-
ſprahdiſ! un iſſkreen redſeht. Weenâ azzumirkli bija
iſpohſtihtſ, ko til un til ſintu zilweki weſſelu gaddu
puhledameeſ bija zehluſchi. Wehl lohki, almini, gru-
weſchi lihſt kâ lectuſ no gaiſa. Leelajſ fabrika-namſ
druppu druppâſ guſt gar ſemmi. Laudis ſaſkreen, ne-
ſinn ko eefahl. No gruwefcheem, no balku un muhra
druppu appakſchaſ nelainigohſ dſird waidam un breh-
zam, kaſ no nelaimē weetas brohkaſtē laiſk nebija
atſtahjuſchi. Maſchineſ kurrinatajſ iſſkreen dſihwſ,
bet no wahroſcha uhdena zaur zaurenehm nopluzziſ.
Kaut jele labbaht tuhliht buhtu gallu dabbiſ! Deenu
breeſmigi mohziſeſ, nomirra. Zitiſ eſſpruhdiſ muhra
druppâſ, galwa ahra, dſihwa, — kahjaſ, puſrumpiſ
ſaſpaidihtſ, ſalauſtſ. Pirmſ winnu warreja atſwab-
binahſ, nahk uggunſ leeſmaſ, no damſkulnaſ zehlu-
ſchahſ, iſpleſchahſ un aprihſ nabadiſinu. Zitti teef
paglabhti un iſneſti, bet ſalauſti un ſadauſiti. Zitteem
kahdeem Deewſ bijis ſchehligſ un zaur paſchu to
damſa ſpehreenu tohſ pa gaiſu lizziſ iſſweeſt ahra, tâ
ka maſ ko eeftrambati. Kaiminu laudiſ pa to laiku
nu arri ſaſkrehjuſchi, ſtahw un ſkattahſ, kâ jau mehdiſ.
ſkattiteeſ mahk, bet rohku paſneegt pee darba, pee
glahſſchanaſ, to newiſſcho! Lohpi, jaſalka, ne zil-

weli! Ta uggunſ pleſchahſ. Skattitaji neleekahſ ne
peeſſubbinateeſ, ne pecluhgteeſ, lai rindâ noſtahjahſ
un uhdenſ ſpannuſ paſneedſ pee laiſtiſchanaſ. Uggunſ
dſehſeju beedriha, kaſ Mihgâ, gauſcham labbi iſmun-
ſtereta, aiſkawejahſ zaur to, ka virma ſinna zellu uſ
zittu puſſi bija rahdijufe. Bija iſſkrehjuſchi uſ Wid-
ſemmes puſſi un nu bija jamelle zeliſch atpakkal par
Daugawu pahri. Puſzel aſtonōſ ta nelaimē bija no-
tikufe un puſzel deſmitōſ ugguni ſahka ſawaldiht.
Deewſ palihdſeja tahſ zittâſ ehkaſ apſargahſ. Ar
laiku iſdibbinaja, zil zilweku dwehſeleſ bija nohſt.
Lihdſ puſdeenu 17 atrahſti nedſihwi, bej ſcheem daſch
lahſ ſtipri ſaſkrambahſ, ka newarehſ zauri tiſt. Lai
Deewſ ſchehligi atraitnehm un bahrineem noſchahwe
aſſaraſ! Patſ generalgubernatora kungs iſſkrehja un
arri ſaldatuſ bij atſuhziſ par palihgu. — Praſſiſeet,
mihlee laſſitaji, kâ taſ ſpehreenſ notizziſ, no kurreneſ
zehleeſ? Tee wainigee gan wairſ nebuſ peerahdami,
buhſ jau Deewa preeſchâ. Blehdibu nelahdu newarr
dohmahſ, bet pahſkattiſchanoſ. Gan tâ buhſ bijis,
ka maſchineſ kohpejſ par daudſ ſtipri lizziſ kurrinahſ,
uhdenſ damſkatlâ buhſ peetruhziſ, no jauna uhdenſ
buhſ peelaiſtſ un uggunſ nebuſ atſchirtſ. Tad
til breeſmigi daudſ garrainu eekſch azzumirkli waija-
dſeja zelteeſ, ka katliſ newarreja palikt neſprahdiſ.
Patſ damſkatliſ 15,000 mahrzinaſ ſmagſ. Tee gar-
raini to tahdu ſmaggumu iſſchahwa kâ lohdi. Katla
gabbali iſſkrehja zauri zaur diwjeem muhreen, kateſ
lihds 2½ pehdu platti. Tad wehl pa gaiſu ſkrehja
60 ſohluſ un noſtridamſ weenu mallâſ ſchluhni glu-
ſchi ſaſpeeda kâ papihra kaſtiti. Ta ta negehligſ
ſpehks! Lai Deewſ paſarga! Lai Deewſ dohd prahtu
wiſſeem maſchinu kohpejeem!

Mihgâ pehz nahloſcha gadda zeliſchoht weenu jaunu
gimnaſiumu, fur behrunſ ſklohloſchoht Kreewu wal-
lodâ ween.

Starp Mihgas un Jelgawaſ daudſ weetas jau
warr redſeht eiſenbahneſ darbu. Grahwjuſ rohſ,
dambi mett, kalninuſ eegahſch leiſjâſ. Trijâſ weetas
eiſenbahne pahreeſ par ſchoſſeju. Ahrihigâ ſchi puſſ
Daugawaſ buhwe ſtanziſu.

Kurſemmes gubernatora kungs 5. Septemberi ar
generalgubernatora kungu lohpa iſbrauziſ pa Elleiſu,
Bauſku, Jaunjelgawu uſ Kurſemmes augſchgallu.
Pa 5 deenahm abbi bijuſchi atpakkal.

Peterburgâ Oktobera mehneſi buhſchoht kahjaſ
Greeku jaunam kehninam ar muhſu Keiſara brahta
meitu, leelſiſta Konſtantina prinzeſſi.

Tehrpatâ pee ſkohlmeiſteru ſkohlâſ par ſkohlmei-
ſteri zeltſ Otto Kronwald, dſimmiſ Kurſemneekſ.

Greeku juhrâ pehrn' gaddijeeſ uggunſwehmeiſ
kalnſ paſchâ juhrâ. Iſzehlahſ pa uhdenſ wirſu un

lihdſ ſcho baltu deenu taiſahſ arween' leelahſ. Semme wehl kãſchu karſta, kahdahm reiſahm wehl kuhp un paſchu kãhteju uhdeni ſilda. Ar laiſu warrbuht apdſiffihſ, apſelſ un apaugs ar kahdeem dſihwneekeem. Bet wehl nau nekahda drohſchiba, jo uggunſ wehl allaschin ſprahgſt laukã no kalna galla.

Auſtreſchi un **Frantschi** ſalihluſchi, ka zehs tahdu nauđu, kaſ eet ſawã wehrtibã pa abbejahm ſemmem un tautahm. Labba leeta. Jo lihdſ ſchim teem reiſneekeem un teem andelmanneem leela paſpehle bija, weenas ſemmes nauđu pret ohtras ſemmes nauđu iſmainohſ. Buhtu labbi, ka wiſſi Ciropas walbineeki warretu ſalihſt par nauđas weenadibu, tad ar rehkinumeem nekahda kibbele wairſ nebuhtu. Ar laiſu arri to panahſ.

Dublinaſ pilſehtã, Jhru ſemmẽ ſemmeskohpeji ſanahluſchi ſarunnatees un ſpreest. Tur parahdijuſchi, ka pa teem beidsamajeem 7 gaddem Jhru ſemmẽ 500,000 puhraweetas arramas ſemmes atlaiſtas atmatã. Taſ nahſ no ta, ka Jhreem ſawã dſimtenẽ nepatihſ ſtahweht appakſch Gulanteſchu waldivas. Labbahſ ar behrneem un ar mantu eet prohjam uſ Ameriku. Semme paleek tuſſcha no eedſihwotajeem un ſemmeskohpejeem, un ſemmes kohpſchana ne-eet uſ preekſchu, bet atpakkat.

Ungarijã weena pamahſe padarrijufe breeſmigu grehku; ſawas 2 pameitas (15 un 13 gaddu wezãſ) eebahjuſe karſta zeplſ, aiſtaiffjuſe durwiſ zeeti un dſihwus behrnus breeſmigi iſzeppuſe. Rebehdneeze tuhliht nodohta teeſai.

A. B.—n.

No ſweſchu kungu ſemmem.

5.

Kad tahſ abbas laupitaju pilliſ biju apluhkojiſ, tad gar daudſ zeemeem un pilſehtem, gar zeetahm klintihm un augligahm eelejahm tablahſ ſkrehjahm. Redſeju angſtã kalnã to wezã pilſehtinu Amoenburg, kur ta wiſwezzaka Wahſſemmes baſniza, no ſw. Boniſaziu ſa eegrunteta, wehl ſchodeen redſama; redſeju jaukã eelejã, pee Lahnes-uppeſ to gauſchi ſmulko pilſehtu Marburg ar ſawu uniwerſiteti un ar to ſtaltu Eliſabeteſ baſnizu, kaſ ſklaidri pa gohtiſki buhweta no 1235 lihdſ 1683. Ungarijãſ kehniã, Andreja ta ohtra paſemmiga meitina Eliſabete, kaſ ar Dibringãſ landgrafu Ludwigu to laipnigo bij apprezzejuſeeſ, no wiſſeem pawalſtneekeem gauſchi mihleſta, 24 gadduſ wezã, bij nomirruſe tanni 1231. gaddã. Uſ winnaſ kappa uſbuhwejuſchi ſw. Eliſabeteſ baſnizu, un Keemeru-kattoli no puſſ Ciropas wezãſ laikõſ ſchẽ ſanahluſchi Deemu luhgt un ſwehtu Eliſabeteſ pee-luhgt. Redſeju Gieſſeni ar ſawu uniwerſiteti un

iſbrauzu zaur to augligu klaijumu, ko ſauz par Wettera u. Schinni klaijumã katra ſemmes ſaujina irr apſtrahdata un apkohpta uſ to ſmalſako, un ſirdſ lezã no preeka, to ſwehtibu redſohſ, ar ko mihlajſ Deewſ ſchinni weetina apſwehtijiſ darbigu lauſchu ſweedruſ. Nowakkarã eebrauzu wezã Frankfurtẽ pee Maines uppeſ. Frankfurtei 83,380 eedſihwotaji, ſtarp ſcheem 11,000 Keemeru-kattoli un 8000 Juhdi; andele winnai jo leela, wiſwairahſ tanni abbeju tirgu laikã. Keiſarim Kahrilm tam leelajam ſchẽ bij pilſ, un ſchẽ wiſſch wiſſuſ ſawuſ leeklunguſ un biſkapuſ ſapulzejiſ. Kahrta dehlſ Ludwigſ Frankfurti uſzebla par pilſehtu, un no 1366. gadda eeſahkohſ, Wahſſemmes Keiſari gandrihſ wiſſi ſchẽ tikka iſwehleti un wiſſi ſchẽ krohneti. Taſ namſ, kur Keiſaruſ wezãſ laikõſ mehđſa iſwehlehſ, wehl taggad ſtahw, un tohp ſaultſ par „Keemeru.“ Biju tur eeſchã. Zaur leelu bruggetu preekſchnammu iſgahjiſ, pa plattahm treppehm uſkahpu pirmajã etaſchẽ un eegahju leelajã, garrã Keiſaru-ſahlã, kur Wahſſemmes Keiſari pehz ſawas uſzeſchanaſ ar wiſſeem kurfirſteem*) kohpã mehđſa ehſt maltiti. Kad bij pa-ehduſchi, tad jaunajam Keiſarim bij ja-eet ahra uſ balkonu, tur parahditeeſ preekſch ſapulzeteem laudihm. Tanni leelajã ſahlã wiſſu wezã Keiſaru biledſ redſamaſ. Sahlai blaſkam taſ kambariſ, kur teem kurfirſteem bij jaſanahſ, to Keiſari iſwehlehſ. Kambariſ, wehl tapat pehz wezãſ mohdeſ greſnohtſ un eerikhteſ, taggad Frankfurteſ augſtalai teeſai, ſenatam par ſanahſchanaſ weetu noliktſ. Schiſ „Keemeruſ“ man tã iſliklahſ kã weenſ dſihwuſ ſtahſtitajſ, kaſ patſ jau noſirmiſ, muſſ ſtahſta no wezãem laiſkeem. Bet neweena leeta wiſſã Frankfurtẽ til daudſ manni neſagrahba, kã Bethmanna kungu ſkunſteſ namſ, kur marmora ſiguhreſ jeb biledſ ſaſtahditã. — Laſſitoji warrbuht kahdu reiſ Rihgã arri buhſ redſejuſchi kahduſ zilweku gihmjus, waj no gipſeſ, waj no waſkaſ taiſituſ. Eſ daſchlahſ Rihgã tahdaſ plikku zilweku biledſ redſejiſ, arween' appakſch ſewiſ dohmaju, ka tihri beſtaunigi eſſohſ, zilweku plikumu laudihm tã preekſch azzihm ſtabdiht. Taggad marmora biledſ, no leelaku meiſteru rohſahm iſzirſtaſ redſejiſ, eſ gan wehl ſpreeſchu, ka lautkahdam akmĩnzirtejam nebuht nebuhſ erdrohſchinateeſ, plikka zilweka lihdſibu no akmĩneem iſzirſt; jo jauneeem lautineem ta buhſ weena kahrdinaſchana uſ neſchliſtahm dohmahm un prahta laudiſ tur ne-uſmettiſ ne azzieſ. Bet pawiffam zitta leeta, kad leelee meiſteru ar ſchliſtu ſirdi un ſkunſtigu rohku zilweka lihdſibu iſgreesuſchi un iſjirtuſchi no balkaja

*) Kurfirſti bij tee wezãſ Wahſſemmes firſt, kam weeneem paſcheem til bij brihw to Keiſari iſwehlehſ. No ſchẽ kurfirſt par Keiſari uſzebla, taſ pehz wezãem Wahſſemmes likumeem bij taſ rittigajſ Keiſaruſ.

marmora! Ween'alga, waj irr wihrifchka waj-feewifchka bilde, fo ihstena meiftera rohka raddijufe no nedfihwa almina; tu to bildi usluhlokodams, aismirfifi wiffu plikkumu un fahlfii preezatees par to nedfihwu almini, jo winsch preefch tawahm azzihm buhs la dsihws. Teizam's meifteris Dannecker's, kas taggad jau fenn duff kappà, tahdu ffunftigu tehli isgreesis, un scho nu redseju Frankfurte, Bethmann lunga ffunfies nammà. Behz wezzu Greeku tautas-stahsteem, fo par faweem elkeem isdohmajufchi, weenreif weena flaista kehina-meitina Ariadne wahrdà, no sawa bruhgana bij atstahtha tuffchà fallà; weens deewellis Bakhus jeb Dionisios, winnu eeraduffis, par to flaištu, atstahthu meitinu effoht eescheblojees un to panehnis par feewu un winnu sehbinajis us weenu panteri. *) Tad nu Ariadne, leelà gohdà zelta, warrejufe ar to leppotees, ka weens wihrs winnu atstahjis, weens deewellis winnu mihlejis. Dannecker's to bildi nu irr isjirtis no marmora, ka ta Ariadne, plikka atstahtha, bet no Dionisa par feewu apnemta, smukki nofehdufees, us pantera atspeedufees, sawu galwu pazehlufe un laimigahm un preezigahm azzihm ta flattahs, ka gribbetu teift: „Lai nu nahf mans ne-ustizzigs bruhgans un lai reds, kahda laimiga esmu; winsch man taggad ne rohku nedrihft wairs peelift.“ — Kad tu, mihlajs lassitajs, scho Ariadnes marmora-tehli dabbutu redseht, teescham tu lihds ar manni ne-usluhlotu to plikkumu, bet tu arri preezatohs par Dannecker's leelu ffunfti un par scho mihligu meitinu, kas preeziga un laimiga, us sawa augsta drauga mihlestibu lepni palaudamees, tewihm azzis eeflattahs tihri ka dsihwa. Bethmann's lunga nammà wehl dauds zittas marmora bildes esinu redsejis, bet neweenu til brangu, schlihtu un ffunftigu, zil Ariadnes bildi. — Wehl Frankfurte redseju wezza Keisara Nahrta ta leelaja stalto peeminnas stabbu us Maines tilta un tad wehl to abbeju dseefmineeku Goethe's un Schiller's gohda stabbus, ka arri ta wihra peeminnas stabbu, kas to druffaschanas ffunfti isgudrojis un kam bij wahrdà Guttenberg.

Kad nu wehl paschus Frankfurteekus peeminnu, tad jafalka, ka winneem tas arween' wehl reebj, ka pehrn' sawu brihwilsehta rekti saudejufchi un pa Prufschu pawalstneekem palikkufchi. Man rahdahs, ka Frankfurteefchi pahrdands peelihp pee naudas un ka winneem wiswairahf taggad reebj par tahm leelalahm nodohschanahm, kas winneem jamalka. Bet lai schis augums arri wehl furn, es zerreju, ka pehz pahri desmits gaddeem jaunajs augums preezafees, ka peederr pee weenas leelas baggatas, flawetas walfts un fa-

prattih's, ka zilwekam firds dauds wairahf teel pazilata, kad winsch nepeederr pee weenas masas un wahjas walfts, bet pee leelas un spehzigas beedribas.

G. B.

Bils, Widssemes Blankas-esarà flihfufe.

Nelaika prahwest's Mahsing sawds Iggaunu stahstos mums usbilda par kahdu notikkumu, kas scho baltu deenu wehl Holmata draudse, Iggaunu mutte un mehles tohp daudfinahs. Winsch raksta ta: Holmata draudses widdu stary tahm muischahm Korkill un Usuna rohnahs kahda eeleija, pakalneem baggati nostahdita, un scho pascha widdu zekahs esars, wahrdà Blankas-jeb Korilla-esars. Esara dsikkumds redsoht pilli, kas jau fenn laikeem turpat flihfufe un fo schinnis deenas azzihm wehl nomannoht, ja uhdens klufs un flaides nostahjees. Winsch pats arri zeeti ar sinnamahm leezibahm warroht norahdiht, ka ne zil ilgi, kamehr laudis to pilli turpat dsikkà, dsestrà uhdens flehpi wehl redsejufchi. Ta Burtneeka draudses mahzitajs, prahwest's Borhoff 1818. gaddà diwi reis us to esaru nobrauzis un teescham to pilli dabbutis redseht, — weenu reis arri paschà seemas laità, lai gan esaru atradda ar beesu leddu noklahthu. Un to prohti ta panahjis: Talabb' ka deenas gaifma arri zaur leddus beesumu isfpihd zaur, winsch kahdus ahlingifchus eezirtis, pee scheem galwu peelaidis tuwu flahf, bet papreefch gan paschu ahlingi, gan arri pats sawu galwu ar kahdu tumfchu drehbi no wirfas noklahjis, ka lai deenas gaifma winnu pee flattifchanahs nejauktu, — jo faprohtama leeta, ka is tumfchas weetas tahs leetas labbaki warr nomanniht, kas paschas stahw gaifmà. Un ta darrijis, winsch azzihm flattotees, paschà dsikkumà ehkas atradda ar dafstinu jumteem un kohlu feenahm, kam widdi ar kalkeem un keegeleem peelaisfi. Wiffas weetas, leelumà un plattumà labbi un smukki noklattijees, winsch spreeda, ka tur nogrimmufe waj leela pils, waj arri kahda smukka, jauka muischa, kas zilfahf semmes wirfà spihdejufe, kamehr faufu weetinu wehl nebij ismihjufe, kamehr dsestrà flehpi wehl nebij mellejufe pehdigo duffeschanas weetinu. Ta arri kahdà muischà, kas nezil tahf no turrenes, kahds wirfneeks un landrahts, wahrdà von Anrep 16. gaddufintenì no Kreenufemmes effoht lizzis atwest wihrus, kas dsikkds uhdens mahf nolaistees, un schee no esara dibbena iszehluschi traufus, wiffadi taifitus, gan kohka, gan warra, gan alwas.

Wiffas tahdas leezibas to prahwestu flubbinaja, to leetu zoefaki ismekleht un redsi, tur winnam isdewahs arri kahdas sinnas peedfihf, kas winnam to laifu no-

*) Panteris (kalka rads, bet dauds leelahs par scho) wehz wezzu Greeku mahnutizibas Bakhum jeb Dionisam bij nofwehtis par ihpafchumu.

rahdiija, kur ta pils slihtuse. Ilgu laiku walti bij meklejis, tad kahds Rihgas rahtekungs winnam sagahdajis Widsemmes stahstu-grahmatu, kur kahds ta rakstijis: Ap 12. gaddu-simteni no pirma galla Widsemme notikka leels brihnumš. Ap to pufsi, kur pilsehtinsch Helmat atrohnams, leela un baggata muischa semmes flehpi eegrimmuse paschâ tahdâ deenâ, kur kahsas turpat dsehra. Atwehrtš semmes flehpiš winnu norijis un efarš nu ar saweem wilneem to pohsta weetu noklahj. Bes weena Aderkas kunga, kas jau fauli no-eijoht us zellu bij dewees, wiffi slihtusch.

Wihlee lassitaji! Muhfu laiki un deenas iszehluschees no muhfu tehwu-tehwu laika flehpija un winneem lihds mehš paschi augusch

Schoriht pirmo ausu riju
Kalpi agri nokuhluschi; —
Nippa mannis kummelinis,
Buhš tew filli peebehrusch!

Schoruddeni labbas ausas,
Brangi meesch

Nippa mannis kummelinis!
Leepa auga ais kalnina,
Pee leepinas kluffa sehta,
Tur seed manna lihgowina.

Manni gaida seltainite
Pirkstainites addidama,
Tewi gaida ausu fille
Pilna stalli smaididama.

Dohd, Deewini, treknus gaddus,
Audse daitas lihgowinas. —
Tad buhs kahsas ik ruddena,
Buhš maisites, buhs putrinas.

C. F. S.

• Wateefigs notikkums.

Wahzsemme ne senn kakkis nokehra laukâ putninu dšihwu un aishessa to sawa kunga istabâš un palaida tad to wallam, lai schis nu tur aplahrt skreij. Schis sawahds notikkums wehl ja-isklaidro tã: Pehrn' seem' tas pats kungs sawâ istabâ tahdu pat putninu turreja, ko par ohrmanninu nofauz un ar scho kakkis bija tã apraddis, ka ar winnu lohpa ehda un dsehra. Kakkis warebuht dohmaja, ka schis putninsch tas pats, kas pehrn' istabâš bijis, jeb kas sinn, waj arri kakkis scho par to pehrno putninu nepasinna, un tadehl dšihwu mahjâš pahreessa.

Skatf, lassitajs, ka ir lohpan sawa gudriba un kã tas to zeena un mihto, lai arri pee zittas dabbas-walsts schkirras buhtu.

Wahzees ir tu sawam zella beedram, lai tas nu buhtu Schihds, Leitis jeb Tschiggans, mihligu sirdi rahdiht un ar to labbâ meera fatikt un — dšihwoht.

C. F. S.

Wandineeku dseesmina.

Nippa mannis kummelinis,
Gar tehtina meesch lauku! —
Wahrpas wiffas peebreeduschas;
Putru, allu dohs mums tauku.

Wisjaunakahs sinnas.

No Berliness, 30. (18.) Septemeri. Kreewu-semmes leelfirsts krohnamantineeks schoricht pulksten 8 schè nonahjis un apmettees Kreewu suhtita dšihwohli. Turpat leelfirsts sanehma Bruhschu ministernu presidenti grafu Bismarku un ar winnu ilgu laiku farunnajahs. 1. Oktoberi leelfirsts apmekleja augstohs waldineekus Potsdamâ un schodeen ar sawu angstu gaspaschu no-reisoja us Peterburgu.

No Rohmas, 1. Oktoberi (19. Sept.). Zaur Austreeschu telegrafi schè sinna nahkuse, ka Rohmâ dumpis iszehlees un ka pahwests aishedsis us sawu apzeetinato pilsehtu Ziwitawechia. Dumpineeku pulki arri Witerbo gubernija dausotees, bet saldati winneem us pehdahm eet pakka. Telegrafi essoht ispohstijusch.

No Florenzes, 1. Oktoberi (19. Sept.). Italijas waldiba apstellejuse 30.000 zind-addatu flintes, kas wiffas 6 gaddos japataisa un waldibai janodohd. — Rahdahs gan, ka scheem rikseem drihs buhs darbs.

No Peterburgas. Jau tanni 25. Juni schinni gaddâ no Keisara apstiprinata pawehle, dselles-zellu taišht no Tiflis us Poti. Scho zellu taišhts tee Galanteeschi Tomas Parkins, Baronet un Frederik Power.

No Zarskoje-felo. Tanni pilli, kas agrahl peederreja firstam Kotschubei un kas til tad teel bruhketa, tad zittas Keisara pillis eedšihwotajus wairs newarr eekohreleht, tur tanni 16. Septemeri ishrukka

uggunš. Lai gan dšehjei drihł faškrehja, tomehr to ugguni aškrahł newarreja waldbiht, kamehr wiſſa pilš bija nodegguſe. Peterburgaš awiſeš rakſta, ka miħſu miħla krohnamantineeka un leelſiſta Wladimira Alekſandrowiſſa ſkohlmeiſteriš, agrahł profeſſoriš pee Maſkawaš uniwerſiteteš, Tſchwilew turpat uggunš leelſmahm par laupijumu palizziš.

No Florenzeš, 1. Oktoberi (19. Sept.). Par to nemeeru Rohmaš gubernija Witerbo ſchē atnahkuſchaš tahtakaa ſinnaš; Apbrunnojſcheeš dumpineeki pee Akwapendente pilſehta un zittāš weetāš pahrnahkuſchi par Rohmaš rohbeſchahm un Witerbo gabbalā no eedſiħwotajeem eedſinnuſchi eħdamaš leetaš un naudu. Akwapendente pilſehta 80 dumpineeki eeſleħdſa ſaldatu kaſerni, fur til 40 wiħri bija eełſchā. Pee Kanino pahweſta ſaldati kaħwahš ar dumpineekeem un ſchee uſwinneti dewahš uł behgſchānu. Zittāš weetāš maſaki dumpineeku pulki krittuſchi ſaldateem rohlāš un abbāš puſſeš rohdaš noſiſti. — Italijaš waldbiba generali

Garribaldi likkuſe ſanemt un noweſt uł Kapreras fallu, lai ſchiš tanni dumpi nemiſſoteeš. Bet dſirdam, ka wiſch ir tur ne-effoht meerigš, griħboht iſbeħgt un uł Rohmu doħteeš. Italijaš karra-luggi winnu tur apwalte.

No Florenzeš uł Pariſi ſunnohtš, ka Rohmā daudſi no nemeerigeem ſanemti un krahtinā eełiħti; arri par to teekoht gaħdahtš, ka tur taħš ſajukſchanaš un nemeereš warretu beigteeš. Italijaš ſaldatu pulki doħdoteeš uł pahweſta rohbeſchahm.

No Peterburgaš, 21. Sept. Keiſariſka augſtiba, leelſiſte Wladimir Alekſandrowiſch tanni 18. Septemberi no Liwadiaš ſchē atbrauziš. — Generalatjutantš-graſ Schuwalow no Waħſemmeš pahrnahziš. Paſchu Keiſari gaida Oktobera pirmāš deenāš Peterburgā pahrnahkoht; graſ Schuwalow winneem braukſchoht prettim. —n—

Latw. awiſchu apgaħdataiſ: Gotthard Bierhuſſ.

Sludinaſchanaš.

Daſchadi teeſahm eeſneedſami luħgſchanaš rakſti toħp ſaraſtiti par it lehtu maħſu. Kaš? to pateiſk Jelgawaš pilli 1

ministeriałš Beieraš.

Labbaš ohjola ſi ħrupa nuzzaš preełſch kaħpoſtu eetaiſſchanaš un wehl zittahm mahju waijadſibahm, lehti pahrdohd Jelgawā, pee tirguš platiſcha, blaħkam Beħra gaſtuhim 1

G. Höpfer.

A. Th. Thieſš

Engeliſchu magasiħne, Miħgā, kaħku un waħkaš eełaaš ſtuhri, Schweinfurta namma, dabbuja un pahrdohd wiſlabbaħaš Waħju durwju- un leħtš-akſleħgaš, ſkohlāš-taħſeełš, griſſeełš un gallobaš.

Weeneš ne fenn biħweħtš namaš, kam weena bohde ar iħtabu un iħpaſchi wehl 6 iħtabaš, irr pahrdohdamaš Jelgawā, Doħbeleš eełā, ar jauno Nr. 28. Klahtakaaš ſinnaš pee namma ſainmeeka G. W. Kleina. 2

Wiſſadi rakſti Latweeſchu, Waħju un Kreemu wallobā, tāpat teeſaš leetāš, ſā arri zittāš waijadſibāš, ſlai-dri un uſtizziģi par lehtu maħſu teek ſaraſtiti Miħgā, Peterburgaš forſtattē, leela ſmilſchu-eełā, lauſmanna ħiſchſeldta namma Nr. 24 a., ſehta. 3

Tanni naħti no 18. uł 19. Septem-beri, kamehr Ploħta kroħgā zekka wiħrš biħ apgulleeš, winnam no labbaħtaš iſſaģatš ſudraba enkura pulkſtenš 17 rubluš weħrtš, uł kaħſeka Nr. 5971 un gehģerš ar ſunni irr eegraweereħtš. Kaš ſcho ſahdſibu warr peeraħdiht Jelgawā, leelaģā eełā, Awiſchu namma, taš dabbuš 5 rubl. pateizibaš maħſu. 2

Wiſſahm mannahm z eeni-gahm kundeħm ee ſchē ſin-namu daru, ka ee ſawu liħdiſchinnigu Maurer tabakaš fabriki un bohdi Jelgawā, tanni 1. Oktoberi ſ. g. pa-wiſſam aiſtaſiſchu zeet un no manna fabrika atlikkuſeeš tabaka un zigari tapaš pahrdohhti Karl Sillera bohde. Turklaht par to mannim paraħditu lab-praħtibu ſawahm kundeħm kaħku ſiħniģu pateizibu. 1

G. Rubimow Kupffer.

Jaunekliš, kaš kreišſkohlā jeb žit-tur labbi ſkohlhohtš, par wirtſchafteš mahģekli warr peeteiħteeš Žumprawaaš miħſchā pee Baukkaš, jeb Žiſkał-miħſchā pee Jelgawaš. 3

Johſtanaš pagasta waldiſchanaš pee-koħdina wiſſeem teem, kaš pee ſchi pagasta peederr, bet ſchinni pagasta nedſiħwo, lai wiſweħlaht liħdš 20. Oktoberim ſch. g. ſawaaš kroħna un pagasta nodohſchanaš aiſmaħſa, ko iħ-katru feſtdeemu Maſā Soħdu miħſchā prettim nemiš, tāpat arri lai wiſſi pee ſchi pagasta peederrigeem tilpat ſawaaš, ſā arri ſawaaš ſamilijaš loħģekku kruſta-mahš ſiħmeš liħdš 20. Oktoberim ſch. g. peeneš; jo zittadi ar teem peemin-neta pagasta loħģekteem peħz liħkumeem darriħš. 1

Maſā Soħdu miħſchā, 20. Septem-berē 1867. (Nr. 59.) Paģ. wezz.: Ed. Allunan.

Weena kullama maſħine par 200 rubl. un tiħriſchanaš maſħine par 50 rubl. wehl it labbā buħſchanaš, toħp pahrdohhtaš Jaun-Platoneš miħſchā netahł no Jelgawaš. 3

Labbu meddu, kaš derriga preełſch biħchu barribaš un ſchkeħriinu dſiħaaš dabbuģami Jelgawā, Kottoku eełā, pee 3

H. A. Schmemann.

Stempelehti beſmeri no daſchada leeluna, kaħriſtawaaš, dſirkleš, feſku-ſlaģdi, loħpu, apauſchu un zittaaš kēħdeš toħp pahrdohhtaš 1

A. Th. Thieſš

Engeliſchu magasiħnē, Miħgā, kaħku un waħkaš eełaaš ſtuhri.

Pehz Wisangstati apstiprinatu Kurssemmes kredit-beedribas Spahrkaffes liffumu § 10 wiffi tee, sam buhtu schihs no Kurssemmes kredit-beedribas farakstirahs un taggad winnai par sudduschahm peemeldetahs spahrkaffes scheines, — prohti:

I. Nr. 918 par 100 rubl. un Nr. 919 par 64 rubl. 86 fap. farakstiras tanni 2. Juni 1865 us tabs pee Krohna - Garroses peederigahs, nepa-auguschas Annes Leeperbals wahrda;

II. Nr. 4950 par 22 rubl. farakstira tanni 17. Oktoberi 1851 us **Maije Griffepell** wahrda, —

zaur scho fluddinascham tohy usainziniati, ka rehkinohi no schihs isfluddinaschamas wiswehlahl weena, gadda laika schihs scheines lai usrahda Kurssemmes kredit-beedribas direkzionei un lai turklaht peerahda, ka tabs winneem peeder; jo zittadi Anna Leeperballe un Maija Griffepelle, kas abbas luhguschas, lai schihs spahrkaffes-scheines isfluddina par negeldigahm, to pasudduschu un pehz schihs isfluddinaschamas negeldigu spahrkaffes-scheinu weeta no schihs direkziones dabhuhs jaunas un ween weenigi derigahs spahrkaffes-scheines.

Zelgawa, tanni 17. September 1867. (Nr. 1147.) 3

Wisseem pee **Kabilles** pagasta peederigeem draudes-lobjelkeem, kas iillabb' galwas-nandu parrada, ka arri teem, kas ar notezzejusahm un pawissam bes passahm abrupis pagasta usurrabs, tohy zaur scho zecti **peefazihis**, lai wiswehlahl libd 20. **Oktoberi f. g.** schi peemeldahs un wiffu to lai isdara, to passas-liffumi no 9. Juli 1863 pawehl. Kad tas pee laika netifs peepildihis, tad ar teem nellausigeem pehz strahpes-liffumeem taps darrihts. Turklaht arri wiffas pagastu, muishu un pilsehtu polizejas tohy luhgtas, fur tahdi laudis atrohahs, lai tohs bes gelidigas passas nepakanz peeturrecht, jo talabb' tee, kas tahdis buhs usnehmushi, newarreh's rar tannu nemt, kad teem arri pehz liffummeem buhs ja-atbild. **Kabilles** pagasta waldischana, tanni 6. Septemberi 1867. 3

(Nr. 247.) Pag. wezz.: Zefab Dille. (S.W.) Pag. skrihw.: G. Junghahn.

No **Dulkuma** pilsehta **Remmerejas** zaur scho sinnaus tohy darrihts, ka **Dulkuma** treschajs gadda-tirgus, to schihdu swehtdeenu deht ne tanni 2., bet zetturdeen, tanni **5. Oktoberi f. g.** tiks noturrehts. 1

Dulkuma rahthsi, tanni Sept. 1867. (Nr. 159.) Pils. elterm.: R. Jalsiger. (S.W.) Pils. wezz.: G. Maurus. **Grahmatu** weddejs: J. R. Johannson.

Kad tas pee **Trelnu** pagasta peederigahs puish **Zehfahs Ustiu** jau treschu gaddu bes passas dshwodams ar wissahm Krohna makfashanahm palizis parradneebs, un winna dshwes weeta schai pagasta waldischana nestunama, tad zaur scheem rafsteem wiffus pagastu, pilsehtu un muishu palizejas tohy luhgtas, fur to winnetu **Zehfahu Ustiu** atrastu, lai winnu ka arrestantu eesuhsta schai pagasta waldischangi. 3

Trelnu pagasta waldischana, tanni 16. Septemberi 1867.

(Nr. 44.) Pag. wezz.: Janne Sudmal. (S.W.) Pag. skrihw.: Jannait.

Tanni **Leishu** muishu **Tilgenau**, kas 6 werstes ais **Schoenbergas**, ir semme pahrdohdama tahdos gabbalos, ka pascheem pirzejeem patihf, waj nu semmes gabbalus ar ehlahm, waj bes ehlahm. Puhraweeta makfa 25 libd 100 rubl. Warr peeteiktees waj pascha muishu pee **waggares**, waj **Jann-Zelgawa** pee aprinka-teefas asseffora 2

barona Dusterloh.

Wissahm nel. **Bytowa** un **Lysandera** fundehm daru sinnamu, ka winnu zitreiseju andeli ar zukuru, lasseju, sabli, flkeh'm un wissadahm swarru prezzehm **Zelgawa**, skattofu eela, esmu usnehmis un wehl appassch to paschu wahrdu

J. G. Lysander

jo prohjam weddischu, un turklaht luhdsobs, lai wiffas zeenigas kundes man dahwina to paschu ustizsibu, ka teem nelaita kaufmannem, un es turpretti wisseem pirzejeem fohlu riktigu swarru ar jo lehteem tirgeem un gohdigu apdeeneschamu. 1

Carl Bönke.

Schlehdé, Kuldigas aprinki tanni 2. Oktoberi f. g. gadda tirgus taps turrehts. 1

Angligus abhofu un zitatus **auglu kostus**, ka arri obgu kruhuus un smuffi audinatias kruhuus no labbahm sortehm preelsh dahseem, par lehtu tirgu peedahwa **Wispnttes** fluntes ni andeles dabheenebs 1

Friedrich Hennings un beedrs.

Wahju pahrdohschawa.

Belmonte un **Lantamuischa**, **Fluntes** aprinki, warr dabhuht piest mahjas no daschadas wehtibas. **Klahthas** sinas **Zelgawa**, **Annas** eela Nr. 8, dohd 1

Kreismarshalls v. Rummel.

Es appasscha parakstijees sehwetajs taggad par 25 fap. mahzini wiffas jeb bohwillas dshjas, ka arri wiffadas drahnas us to labbato wiffadas sehwes eespehu noschweht; arri drahnas pee mannihm tohy apdrucklatas, weltas un degadeeretas. Par to man lihds schim dahwinatu ustizsibu pateidams, arri us preelshu il katre darbu sawa laika un bes swahdeschanas apfoblohs isdarriht. Bes tahm wiffira schnehm es sawahm fundehm dohschu apdrucklatas pawihra schmes, fur wirsu buhs lassama schi manna adresse: 1

J. G. Steifowsky.

sehwetajs, drahnu apdruckatajs un degadeeretajs, **Zelgawa**, **Katrinnes** eela, sawa namma, sam polizejas Nr. 14, wezzajs Nr. 89.

Tanni 28. Augusti f. g.

Ellejas fainneekam **Jahnim** Ehlam no gannibahm nosagts behrs sirgs, 5 gaddus wezz, ar leelahm melnahm trehpehu un melnu asti, 90 rubl. wehrts. Kas par to flaidru sinu dohs **Ellejas** pagastateefai, tas dabhuhs labbu pateizibas makfu. 2

No muhsu **Ribgas** twaiku-sahgu' sudmallahm meh's schi **Zelgawa** turram weenu **trahjumu** **daschadu** **dehtu** un pahrdohdam par peenahkamu itegu, so warr dabhuht stanaht muhsu kantori pee **Annas** wahrteem pee **Janneem** **brahkeem**. 2

Mitchell un beedrs.

Anilin-sehwes wiffados kuleerds (sehwes), ka arri **Koschenilli** un **Koschenilles**-salwi peedahwa 1

Robert Schmidt,

Zelgawa, leelaja eela Nr. 4.

No zensures atwehlehts. **Zelgawa**, 24. Septemberi 1867 gadda. Nr. 121. Druckahs pee **J. B. Steffenhagen** un **dehla**.

(Te klabt peeliffums; **Dasnizas** un **skohlas** sinas.)

Basnizas un skoblas sinnaš.

Weens Kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Kahditajs: Sinnaš. Weens Latweefchu jauneklīs. Irlandes zeema-skobla. Par Bahzjemmes skoblahm. Greenlante. Swehtas drufkas.

Sinnaš.

Kuldigā Kursemmes mahzitaji sagahjušchi 6. Septemberti šawā šchigadda-šnodē. 11. Septemberti atkal išchkihrufchees. Kahdi 66 mahzitaji bijušchi lohpa.

No Italijas raksta, ka tee Kattotu preesteri, kam ihstēni aistleegts prezetees, šchinnis gaddōs arween' pa bišchkim wairahl fahl prezetees. Warbuht ar laiku to šawu wezzu likkumu isnihzinahš. A. B.—n.

No Sibirijas. Rā Sibiriā eet ar skoblahm, par to starp zittahm leetahm awišeš lašam šchihš sinnaš: Sibiriā uš 261,150 kwadratjuhdschēm irr 4,625,699 eedšhwotaji. Turflaht šchim leelam semmes gabalam neweena augstaka skobla nau preefch wihreefchu jaunekleem; trihs widdejas skoblas rohdahš ar 575 skoblneekem, semmakas irr 16 ar 1321 skoblneeku. Ihpafchāš saldatu un garrigāš skoblas preefch jaunekleem irr 20 ar 2464 mahzkeem. Preefch feeweefchu jauneklehm tur irr 3 augstakas skoblas, pr. 2 gimnāšijas Domskā un Dmskā ar 151 mahzkeem un weena augstaka skobla Irkutskā — par šcho trubkst klatakas sinnaš — un 17 semmakāš skoblas ar 893 skoblneezehm. Tautas jeb laušchu skoblas preefch abbu flakku behrneem tur irr 560 (starp tahm 2 privatskoblas) ar 11,693 skoblneekem un 485 skoblneezehm. Tad tur pawiffam irr 39 wihreefchu skoblas ar 4360 skoblneekem un 20 feeweefchu skoblas ar 1054 skoblneezehm, un abbu flakku skoblas 560 ar 12,178 behrneem; pawiffam 619 skoblas ar 17,592 mahzkeem, starp teem 1539 meitinaš. —n—

Weens Latweefchu jauneklīs.

2.

Kad es nu ifaugušchu laušchu kahrtā, kristigās draufdes widdā biju ušnemts un stahdinahš, un kad pats biju apnehmeeš wellam un grehkeem prettistahweht, tad man daschu reis nu gan gruhti bij jazihnahš ar tahš pafaulēš un to grehku leelkungu, ar to breefmigu lahzi, kas staiga apkahrt ruhfdamš un mekledamš, kuru tas tik warretu apriht. Bet kad zilwekam pašcham spehka nau, tad jamekle pee tahda, kam irr pa-

pilnam. Es daschu reis eeksch leelas zihnifchanašš newarreju ušwarreht, bet manna kahja šlihdeja. Tad pee šewis dohmaju: Kas nu buhš? Grehzigam zilwekam šchinni pafaulē jau irr tas gruhstakajš zelsch, tizzibā staigahht un lihds gallam paštahweht. Bet kad es nu ešmu tas leelakajš grehžineekš, tad tahdu mihtu balši dširdu uš manni šakkam:

Dohdees, tu behdiga dwehsele, dohdees uš preeku, Neleezees pabrneem no šawahm šrdsbailehm pahrleeku; Grehki newarr —
 Ko tu itdeenas padarr —
 Dschit mannaš mihtibas spehku.

Bet kad nu zilwekš tomehr beš pahrmahzifchanaš un beš labbas pamahzifchanaš nesinn un nemahht un arri negribb pareišt lihds gallam staigahht to zekku pa to šchauru tekku, kas aišwedd uš muhschigu dšihwofchānu, — tad tas Kungs no leelas schehlaštibas un mihleštibas pee manniš peenahza ittin klahht un manni mihle-damš pahrmahzija ar Sawu rikhtsi, bet ne ar dšimibu, turprettim ar leeku mihleštibu. Es Andrejs Stuhl tanni 1865. gaddā, Dezembera mehnesi dikti palifku šlimš, tā ka daudsi par mannu šlimmibu istruhzina-jahš un daschu mihtu affaru par manni nošlauzija. Neweens par manni newarreja špreešt uš dšihwibu, tikkai Deewš tas weenigajš, kas mannihm wehl dših-wibas deenas bija nošpreedis mannai dwehselei par labbu un ka tas pafaulēš Beštitajš taptu pagohdi-nahts. —

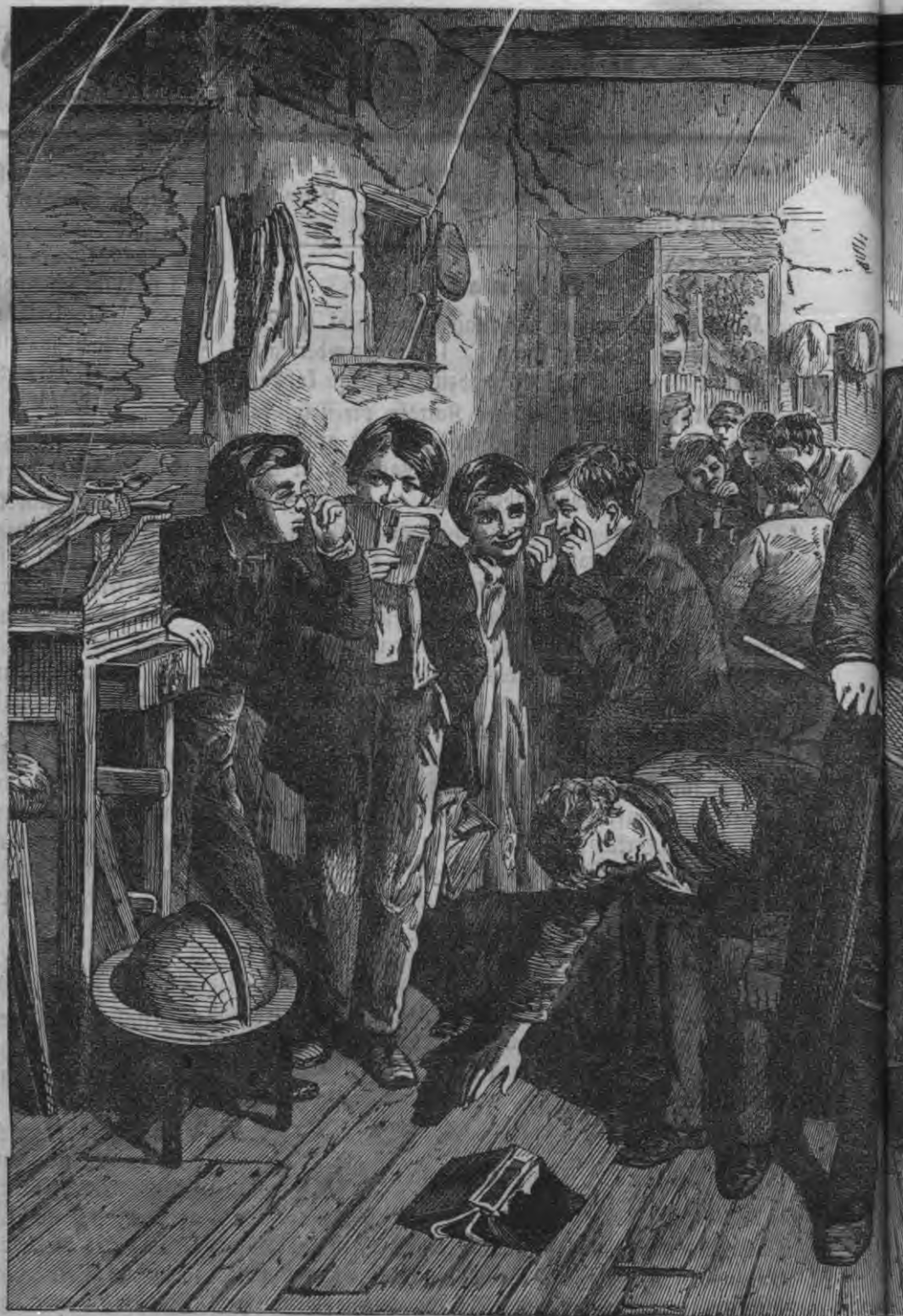
3.

Tanni leelā šlimmibā es eegulleju weenā wallkarā, no leelahm šahpehm un puhlina mohzihts, kad tanni deenā wehl labbi biju ištrahdajees. Tad es aišmig-gohš; un kad es kahdu stundu, waj wairahl biju gul-lejis zeetā meegā, tad es redseju: Es gahju par weenu leelu, tumfchu gangi, par garu zekku, un uš zella beigahm bij tahds mašš, tumfch, 4 kantigš kam-barihts, kas išskattijahš pehž kappā; bet es tam gahju garram, kà no kahda weddeja wests. Un tahlahht eedamš, es atraddu gaišmu appafsch Deewa kahjahm; jo pašchu Deewu neweens zilwekš newarr redseht, bet tikkai to Deewa gohdibu. Tad es tur redseju wai-rahht zilweku — — — — — Tur wehl bija zitti, tee išskattijahš tā, kà bildē tee 3 mahzkehti išskattahš, kas bija pee Jesu un kas gar semmi gul-leja, kad Winfch tappa apšklaidrohts uš ta kalna Tabor.

Bet us manni tikla fazzibis, ka man ja-eet atpakkal, un tad man rahdija us to Deewa pulksteni, zil ilgi wehl mans laiks. Tas pirmajs nummurs bij 7, to ohtru es nepasinnu un ne-atminnu. — Un kad es atmohdohs, tad es wehmu. Tas fapnis man bij ja-issakk; talabb' es tuhdat liklu aizinaht sawa tehwa-brahla dehlu Beheteri. Kad winsch atmahza, tad es fazziju: Nu Behter, par 7 stundahm man ir jamirft. Pee-dohdi man, ko es pret tew launa esmu darrijis, un dsihwo tu nu labbahk, ne ka mehš lihds schim effam dsihwojuschi. Un es winnam isteizu wissu, ko es biju redsejis. —

1. Irlandes zeema-skohla.

Leeleem mahldereem no mihla Deewa tas spehks eedohts, netil ween zilweku gihmi riktigi nomahleht, bet mums par mahzibu un preeku un beedinaschann arri preeksch azzihm nostahdiht zilweku dsihwi, tiklums un wainas. Weens tahds teizams mahlderis, Dawid Wilkin, nau wis staigajis pa baggatu lauschu pillihm, bet pa zeemeem un semneeku mahjahm; tur winsch ar usmannigahm azzihm apluhkojis lauschu dsihwi, un tad winsch dauds staltu bilshu par to nomahlejis. Weena no wiuna jaukakahm bildehm irr ta schè peelikta „zeema-skohla“, kas sihme weenu wezzu Irlandes zeema-skohlmeisteri, lam mehš no waiga gan warram no-skattitees, ka mulkis nau, bet no ka arri skaidri warram nomanniht, ka winnam truhst tas ihstenajs spehks, zaur ko skohlmeisteris behrnus sawalda, pr.

fwehta mihlestiba! Munga wezzajam irr weenigajs eerohzis; ar to winsch behrneem sawu gudribu dohma eekalt. Mehš nebuht tam wahrdam „jo mihlahks behrns, jo assaka rikste“, ne-effam pretti-

neeki, bet kas behrnu ne mihle, tam to arri nebuhs sist. To nu mahlderis schè gribbejis skaidri parahdiht, kabdi angli pa gudrakam skohlmeisterim skohlaisaugš, kad pascham sirdi un azzis nau mihlestiba, bet

drihft eet mahjās, fchee fmei-
jahs un pīahpajahs. Kur mi h-
le stibās spēhls waldā,
tur flobla buhs kluffa kà Deewa
nams, tur behrni fawa flobl-
meistēra firmu galwinu zēnā,
gohdā turēhs, tur wifs ees
pehž kahrtās. Lai mehš mah-
zitaji un floblmeistēri, kam lee-
lee un masee jamahza, no fchihs
meistēra hildes mahzamees, kah-
di ougli no muhsu darba is-
nahls, tad mums firds nebuhs
dibbinatā Kristus fwehtā mihs-
lestibā. —

Par Wahzsemmes flob- lahm.

Ar preeku esmū laffijis tahs
pirmajās sinnas, ko Latweeschu
awischu apgahdatajs irr atlai-
dis no Berlīnes (fl. Nr. 35).
Tāpat kà winnam bij jabrih-
nahs par tahm leetahm, ko irr
redsejis un dšudejis, par lau-
schu tikkumu un gudribu un kà
wiffas leetas eet „kà uswilfts
pulkstēns“, tāpat arridsan man
pafcham irr gahjis, kad es
preekfch 2 gaddeem biju Wahz-
semme. — Sinnams arri Wahz-
semme tāpat kà pee mums irr
daschi faluhsufchi pohdi un
par wiffahm leetahm gan ne-
warr preezatees; bet weena
leeta pateef irr teizama. „Lau-
tas-floblas irr winnu spēhls“,
fakla awischu apgahdatajs, un
tas irr teescham teef; Bruh-
fchu walfts nebuhtu til stipra
un gohdata walfts, kad win-
nas behrni nebuhtu til labbi
mahziti. Arri pafchi eenaid-
neeki to atfihst; pehrn, kad
Bruhfchu karaspehls Austrijas
walsti fadraggaja, tad weena
Austrijas awise rakstija: „Ne-

rohkās til runga. Kamehr tee sehnī, kās floblmeistēra
preekfchā, tur drebb un bihstahs kà wehrģi, tamehr
tee, kās winnam aismuggur, pafchu wezzo apfmeij,
un tee, kās jau no ta wehrģu namma wakā, kās

dohmajēet, kà tahs zind-addatu flintēs muhs irr uf-
warrejuschas, bet Bruhfchu floblmeistēri irr parahdiju-
fchi, kà winni pahrahf par Austrijas floblmeistēreem.“
Par pafchu floblas buhfcham fchodeen jums negribbu

stabsiht, til skohlu skaiti gribbu peeminneht; arri no ta skaitta warr lo mahzitees. Pruhfchu semmè irr:

- 34963 kauschu skohlas (elementar skohlas),
- 1763 augstakas birgeru un reel-skohlas,
- 788 daschadu ammatu skohlas,
- 227 gimnastijas,
- 75 skohlmeisteru seminari,
- 10 uniwersitetes.

Wiffas Seemel-Wahzsemmes sabeedrotas walstis kophà irr: 42260 kauschu skohlas,

- 2075 augstakas birgeru un reel-skohlas,
- 969 daschadu ammatu skohlas,
- 282 gimnastijas,
- 113 skohlmeisteru seminari,
- 13 uniwersitetes.

Deenwidd'-Wahzsemmes walstis kophà irr:

- 15486 kauschu skohlas,
- 300 augstakas birgeru un reel-skohlas,
- 1838 daschadu ammatu skohlas,
- 56 gimnastijas,
- 5 skohlmeisteru seminari,
- 7 uniwersitetes.

Wiffa Wahzsemme kophà irr:

- 57746 kauschu skohlas,
- 2375 augstakas birgeru un reel-skohlas,
- 2807 daschadu ammatu skohlas,
- 338 gimnastijas,
- 118 skohlmeisteru seminari,
- 20 uniwersitetes.

Kophà 63404 skohlas.

Wahzsemme dsihwo 37,745,322 zilweki; tapehz us 595 zilwekeem irr weena skohla.

Kursemmè turprettim 1866. gaddà bija 319 kauschu skohlas, t. i. us 1700 dwehselehm weena skohla.

Tapat arri irr ar teem skohlas behrneem: Kursemmè us 100 dwehselehm irr 4 skohlas behrni; no wiffas Wahzsemmes to skohlas behrnu skaitli gan nesinnu, bet Oldenburgà us 100 dwehselehm irr 16 skohlas behrni, Sakfchu semmè 18 re. Pee mums behrni eet skohlà kahdas 2 seemas, bet Wahzsemme gandrish wiffi behrni eet skohlà no 8a gadda lihds eeswehtischanas laikam. Kad to wiffu apdohmajam, tad gan newarram brishnitees, ka Wahzsemmes laudis irr gudraki par mums un ka mums gauschi jasteidsahs us preekfchu, lai winnus warretum panahkt.

D. P.

Greenlante.

Norwegeefchi Amerikas seemeta = rihtos to semmi "Greenlante" jau usgahja tanni 982. gaddà pehz Kristus. Toreis tur bij smukka salka weeta, talabb' winni tai dewa to wahrdu "Grönland", t. i. salka semme. Pehzahf tur lohti daudi leddus tilka fadsihts un tahs salkahs plawas palikka par leddus laukeem, un Ciropeefchi tur wairs newarreja aifluht. Birma kristiga kolonija Greenlantè tappa dibbinata 1400. gaddà un pastahweja no 190 fahdscheem. Pehzahf waj zaur flimmibahm, waj zaur baddu kristigi zilweki tur pamasitinam isnihka; jo kad isgahjuscha gaddu simteni Greenlantè kristigu tizzibu fahja fluddinahk, tad no kristigeem laudihm tur wairs ne pehdas nebij mannamas.

J. K.

Swehtas druskas.

18.

4. Mohf. 14, 36. 37.

Tee isluhki bija tee kahrdinataji. Winni teem laudihm pastahstija, ka Kanaäna semmè eelaustees Genaka dehlu deht effoht gauschi bailiga leeta. Tà winni tohs laudis usflubbinaja, Deewa prahtam un Deewa pawehleschanai spihsteht un Kanaäna semmi ne-uswarreht.

Tee isluhki bija tee kahrdinataji. Laudis bija tee kahrdatee. Starp abbeem leela starpiba. Kahrdinatajs 100 reis leelaku sohdu peln' ne kà kahrdinahk. Tapehz arri Deews abbus nemehroja ar weenu paschu mehru. Kahrdateem leels sohds par to bij janess, ka nebij paklausijuschchi Deewam, bet kahrdinatajam. Neweens no scheem stuhrgalwigeem laudihm Kanaänu nedabbuja redseht. Wiffi winni mirra tuffnesi. Bet tomehr Deews tohs tuhliht nenorahwa un nesa-draggaja, bet teem wallas dewa pee atgreeschanahs.

Paschus kahrdinatajus turpretti Deews tuhliht isdeldeja zaur weenu mohzibu, tà ka teem ne-atlikka wairs wallas pee atgreeschanahs. —

Kemm wehrà: Ja jau kahrdinatus til leela Deewa sohdbiba apdraud — kà tad kahrdinataji tai isbehg? Tadehl fargees no kahrdinataja ammata, kas irr ihstis wella ammatò. —

Vasnižas un skohlas sinu raksttajs: Gotthard Vierhuff.

No zensures atwehlehts. Jelgawà, 21. Septembri 1867. Nr. 120.

Drukahs pee J. W. Steffenbagen un debla.